

Katowice, 28 grudnia 2023

Dr hab. Agnieszka Turska-Kawa, prof. UŚ

Instytut Nauk Politycznych

Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

**Ocena osiągnięcia naukowego pod tytułem:
„Efekty reguł wyborczych: wpływ systemu wyborczego na zachowania
polityczne i wyniki demokratycznych wyborów”
oraz pozostałego dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego
w postępowaniu habilitacyjnym dra Michała Pierzgalskiego.**

Niniejsza recenzja sporządzona została w związku z decyzjami Rady Doskonałości Naukowej oraz Komisji Uniwersytetu Łódzkiego ds. Stopni Naukowych w Dyscyplinie Nauki o Polityce i Administracji, o powołaniu komisji w postępowaniu habilitacyjnym dra Michała Pierzgalskiego, w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce i administracji oraz wyznaczeniu mnie na recenzentkę. Jest sporządzona zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku – Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz.U. 2021, poz. 478 z późn. zm.).

1. Sylwetka Habilitanta

Habilitant uzyskał tytuł zawodowy magistra w zakresie stosunków międzynarodowych (Uniwersytet Łódzki, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych) w 2005 roku oraz tytuł zawodowy magistra ekonomii (Uniwersytet Łódzki, Wydział Ekonomiczno- Socjologiczny) w 2013 roku. Stopień naukowy doktora w dziedzinie nauk humanistycznych (dyscyplina nauki o polityce) habilitant uzyskał w roku 2011 (Uniwersytet Łódzki, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych), na podstawie dysertacji pt. “Metody badania systemów wyborczych i ich zastosowanie: na przykładzie wybranych państw Azji Wschodniej” napisanej pod kierunkiem prof. Alicji Stępień-Kuczyńskiej. Od 2011 roku Habilitant jest zatrudniony na stanowisku adiunkta naukowo-dydaktycznego na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego.

2. Ocena osiągnięcia naukowego w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku –Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2021, poz. 478 z późn. zm.).

Przedstawione do oceny osiągnięcie składa się z cyklu 7 artykułów naukowych, opublikowanych w prestiżowych czasopismach naukowych:

(1) Górecki, M. A., & **Pierzgalski**, M. (2023). Electoral Systems, Partisan Politics, and Income Redistribution: A Critical Quasi- Experiment. *Comparative Political Studies*, 0(0), pp. 1-36.

(2) Górecki, M. A., & **Pierzgalski**, M. (2022). Legislated candidate quotas and women’s descriptive representation in preferential voting systems. *European Journal of Political Research*. Wiley, 61(1), 154-174.

(3) **Pierzgalski**, M., Górecki, M. A., & Stępień, P. (2020). Ballot paper design and vote spoiling at Polish local elections of 2014: Establishing a causal link. *East European Politics and Societies*. Sage, 34(3), 611-636.

(4) **Pierzgalski, M.** (2018). Balancing disproportionality and parliament fragmentation: A simulation study of the mechanical effects of district magnitude on electoral outcomes. *Electoral Studies. Elsevier*, 54, 205-217.

(5) **Pierzgalski, M., & Stępień, P.** (2017). A Peculiar Interpretation of the Constitutional Principle of “One Person, One Vote” in Poland: Voter (In)equality in the Elections to 1,200 Local Legislatures. *East European Politics and Societies. Sage*, 31(4), 704-738.

(6) **Pierzgalski, M., Stępień, P.** (2017). Nierówność wyborców w wyborach gminnych 2014. „*Studia Socjologiczne*”, nr 1, IFiS PAN, 103-136.

(7) **Pierzgalski, M.** (2015). Gerrymandering, czyli manipulowanie strukturą granic okręgów wyborczych. *Studia Socjologiczne, IFiS PAN*, 218(3), 7-39.

Artykuły te stanowią uzasadnioną całość, w ramach której analizowane są zmienne przynależące do obszaru badań wyborczych. W szczególności skupiają się na analizie efektów psychologicznych i efektów mechanicznych i ich konsekwencji dla wyników wyborów politycznych. W ramach podjętej problematyki Habilitant porusza następujące problemy: okręgi wyborcze a zachowania polityczne i wyniki wyborów, wielkość okręgu wyborczego a dysproporcjonalność wyborów i fragmentacja parlamentu, wpływ sposobu głosowania na zachowania wyborców, efekt kwot wyborczych na listach partii w ramach systemu OLPR *versus* reprezentacja kobiet w parlamencie, metoda alokacji mandatów a poziom redystrybucji dochodu.

Każdy z artykułów stanowi dobrze oparte teoretycznie studium empiryczne. Każdy również niesie z sobą odrębny wkład do dyscypliny nauki o polityce i administracji. Najwcześniejszy z artykułów w cyklu tj. *Pierzgalski (2015)* dotyczy problemu manipulacji geometrią okręgów wyborczych. Studium to przedstawia argumentację, że *gerrymandering* może stanowić zagrożenie dla jakości rywalizacji wyborczej w Polsce, ponieważ przepisy Kodeksu wyborczego 2011 nie wprowadzają niezbędnych zabezpieczeń, które w wystarczającym stopniu utrudniałyby manipulację strukturą granic okręgów wyborczych. W kolejnych dwóch artykułach *Pierzgalski & Stępień (2017a)* i *Pierzgalski & Stępień (2017b)* przedstawiono empiryczną analizę problemu nierówności materialnej

wyborców (*the value of a vote*) w Polsce. Badając przypadek elekcji 2014r., Autorzy przedstawili empiryczne dowody, że reguły wyborcze wprowadzone w 2011r. nie zapobiegają wysokim poziomom *malapportionmentu* w wyborach gminnych, ponieważ umożliwiają występowanie znacznych dysproporcji co do wartości głosów (*the value of a vote*) mimo, że Konstytucja RP wymaga respektowania zasady równości wyborców. W artykule *Pierzgalski (2018)* Habilitant zaprezentował badanie (przeprowadzone z wykorzystaniem zaprojektowanych samodzielnie symulacji Monte Carlo) które dowodzi, że twierdzenie, iż okręgi wyborcze o niskiej wielkości są optymalne, jest dyskusyjne. Ponadto, wyniki symulacji sugerują, że analiza Carey'a i Hixa jest zakłócona przez tzw. efekty *psychologiczne*; z powodu głosowania taktycznego - niewielkie okręgi niesłusznie wydają się promować mniejszy poziom dysproporcjonalności wyborczej. W artykule *Pierzgalski et al. (2020)* zaprezentowano pierwszy rygorystyczny metodologicznie test tzw. efektu "książeczki". Wyniki badania dostarczają dowodów na rzecz hipotezy, że istniał związek przyczynowo-skutkowy między formatem karty do głosowania a odsetkiem głosów nieważnych w wyborach samorządowych w Polsce w 2014 roku. W artykule *Górecki & Pierzgalski (2022)* Autorzy wykorzystali uogólnioną metodę syntetycznej jednostki kontrolnej do zbadania wpływu ustawowych kwot dla kandydatów na opisową reprezentację parlamentarną kobiet w Belgii, Grecji i Polsce. Zaprezentowano podejście pokazujące, że wpływ ustawowych kwot dla kandydatów jest w istocie ograniczony, choć może być wzmocniony w korzystnych warunkach kontekstualnych, takich jak te, które wystąpiły w Belgii. W artykule *Górecki & Pierzgalski (2023)* badacze skupili się na istotnym przypadku reformy wyborczej w Nowej Zelandii z lat 90. i zaproponowali pierwszy *quasi*-eksperymentalny test teorii Iversena i Soskice'a. W wyniku analizy uzyskano mocne wsparcie dla teorii sformułowanej przez Iversen & Soskice (2006); nie tylko teoretyzowany wpływ reguł wyborczych na redystrybucję, ale także inne związki wskazywane przez badaczy.

Wszystkie przedstawione w cyklu artykuły prezentują wysoki poziom. Widać w nich połączenie kompetencji politologa i ekonomisty, które istotnie pozwala przekraczać pewne granice typowej eksploracji badawczej, z korzyścią dla dyscypliny nauki o polityce i administracji. W cyklu widać także przemyślaną wieloletnią pracę naukowo-badawczą Habilitanta. Artykuły tworzą spójny model, w ramach którego weryfikowane są kolejne zmienne.

Na uwagę w szczególności zasługuje:

- ***sprawne posługiwanie się nowatorskimi metodami analizy danych.*** W artykułach – obok merytorycznego – wkładem autora jest zawsze propozycja modelu i analiza statystyczna. Niejednokrotnie Habilitant sam tworzył narzędzie (np. symulator efektów mechanicznych systemów wyborczych), swobodnie porusza się w środowisku programowania R. W przedstawionych artykułach stosuje głównie metody ilościowe. W ramach nich m.in. ilościowa analiza wskaźnikowa (metody oceny odchylenia od proporcjonalności, np. wskaźnik Loosemore-Hanby); analiza zależności z użyciem modelu regresji logistycznej, komputerowe symulacje Monte Carlo, wariant metody *synthetic control* używanej we wnioskowaniu przyczynowym, metoda uogólnionej syntetycznej jednostki kontrolnej, *Bayesowska* wersja metody syntetycznej jednostki kontrolnej. Pojawiają się także sporadycznie analizy jakościowe, jak analiza treści dokumentów prawnych.

- ***swobodne poruszanie się między koncepcjami politologicznymi.*** Przedstawione artykuły są bardzo dobrze osadzone w literaturze przedmiotu. Widać w nich duże rozeznanie, nie tylko w politologicznej literaturze, ale także sprawne komponowanie relacji między naukami o polityce i administracji, a innymi w ramach dziedziny nauk społecznych. Typ publikacji (artykuł badawczy) nie zawsze pozwala na rozpisanie literatury przedmiotu w zakresie, jakiego oczekuje się na przykład od monografii. Jednak realizacja zaplanowanego modelu badawczego niejednokrotnie wymaga znajomości i przyswojenia wiedzy zdecydowanie szerszej niż może czytelnik przeczytać bezpośrednio. Co warto podkreślić, Habilitant nie tylko wyprowadza modele z teorii, ale także weryfikuje te zastrzeżenia. Dzięki temu włącza się w dialog na łamach czasopism naukowych, ukazując swój krytycyzm i świadome podejście do badań.

- ***praktyczny wymiar podjętych analiz.*** Zaprezentowane badania nie pozostawiają czytelnika wyłącznie z tabelaryczną prezentacją wyników. Habilitant stara się wypracować implikacyjne efekty przedstawionych analiz statystycznych, co czyni złożone do oceny artykuły niezwykle cennymi. Artykuły są odpowiedzią na podejmowane w przestrzeni publicznej problemy, jak np. niedoreprezentowanie kobiet w polityce (Górecki&Pierzgalski 2022), efektywność kształtu karty do głosowania (Pierzgalski et al. 2020), konfigurowanie systemów wyborczych tak, aby osiągnąć pewną równowagę między dysproporcjonalnością wyborczą a poziomem fragmentacji systemu partyjnego

(Pierzgalski 2018), manipulacje okręgami wyborczymi (Pierzgalski 2015), nierówność materialną wyborców, mimo konstytucyjnego oczekiwania respektowania tej zasady (Pierzgalski & Stępień (2017a) i Pierzgalski & Stępień (2017b)).

- **współpraca z innymi badaczami.** Mimo, iż od początku swojej kariery naukowej Habilitant związany jest z Uniwersytetem Łódzkim, to Jego doświadczenie i współpraca naukowa wykracza jednak daleko poza te granice. Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora dr Michał Pierzgalski współpracował z uczonymi z różnych ośrodków naukowych (Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, lub *The Norwegian University of Science & Technology*); czego widowym efektem są publikacje naukowe i zaangażowanie w projekty badawcze. Pozwala to nie naustanne doskonalenie swoich kompetencji, ale także pokazuje umiejętność pracy zespołowej, co w pracy o charakterze projektowej jest niezwykle ważne.

Pragnę dodać, że zaproponowane modele badawcze mają wysoki potencjał replikowalności i wykorzystania przez innych badaczy. Autor zadbał o przygotowanie materiałów do replikacji (np. poprzez umieszczenie części w publicznej bazie Harvard Dataverse).

3. Ocena w zakresie pozostałego dorobku naukowego, dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz aktywności organizacyjnej.

Po przyznaniu stopnia naukowego doktora Habilitant opublikował 16 artykułów naukowych w ważnych periodykach polskich i międzynarodowych. Wśród nich znalazło się 10 artykułów w pismach indeksowanych w bazie *Scopus*; 6 prac to artykuły w czasopismach indeksowanych w bazie *Web of Science*. W 2012 r. Habilitant opublikował monografię (Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego), która jest rozszerzoną wersją rozprawy doktorskiej. W dorobku Habilitanta znajduje się także rozdział w monografii zbiorowej wydanej przez *Central European University Press*.

Habilitant ma doświadczenie grantowe zarówno jako członek zespołu, jak i kierownik projektu. Dr Michał Pierzgalski jest kierownikiem grantu przyznanego przez Narodowe Centrum Nauki OPUS 17 pt. “Nieuchwytny efekt behawioralny reform wyborczych? Wpływ zmian systemu wyborczego na zachowania wyborców oraz elit politycznych - podejście quasi-eksperymentalne i

nowe dowody z wyborów lokalnych w Polsce” (Nr projektu: 2019/33/B/HS5/02710). Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że wniosek ten zajął pierwsze miejsce w rankingu panelu HS5 w konkursie OPUS 17. Habilitant w latach 2019-2021 był zatrudniony jako wykonawca w projekcie finansowanym przez Narodowe Centrum Nauki (nr projektu 2018/29/B/HS6/00719, konkurs Opus 15, kierownik: Maciej Górecki) i realizowanym na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego. Jego doświadczenie grantowe to także opieka naukowa w projekcie PRELUDIUM 14 (NCN; Nr projektu: 2017/27/N/HS5/01898).

Dr Michał Pierzgalski jest doceniany jako specjalista w swojej dziedzinie. W 2017 r. uczestniczył jako ekspert w Zimowej Szkole Metodologicznej dla doktorantów i studentów (Toruń 2017), organizowanej przez Sekcję Metod, Technik i Narzędzi Badawczych Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych oraz Katedrę Teorii Polityki Wydziału Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Wiedza Habilitanta została doceniona przez prestiżowe międzynarodowe redakcje czasopism, które powierzyły mu napisanie recenzji zgłoszonych do nich artykułów: *Journal of Elections, Public Opinion and Parties* (IF:1.58); *Journal of Sport Economics* (IF:1.7); *Party Politics*; (IF: 2.7); *Political Analysis*; (IF: 5.4); *Public Choice*; (IF: 1.6); *SAGE Open*; (IF: 2.0).

Dr Michał Pierzgalski organizacyjnie działa na rzecz rozwoju polskich czasopism. Od 2019 roku jest członkiem Redakcji czasopisma “Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne” (140p. wg wykazu MEiN z lipca 2023r.); jest także członkiem Redakcji publikowanego przez Wydawnictwo UŁ „Eastern Review” (70p. wg wykazu MEiN z lipca 2023r.).

W obszarze dydaktyki Habilitant specjalizuje się w szczególności w zajęciach z zakresu metod statystycznych oraz szeroko rozumianych studiów wyborczych. Prowadzi zarówno zajęcia w języku polskim, jak i angielskim, m.in. Badanie zachowań wyborczych, *European political systems and elections, Introduction to electoral system*, Metody badania opinii publicznej i badanie rynku wyborczego, Statystyka, Statystyka i demografia, Wybory i procesy wyborcze. Co warto podkreślić, problematyka zajęć zazębia się w poruszanej w projektach i artykułach naukowych tematyką, co z pewnością pozwala mu wspierać się praktycznym doświadczeniem.

Swoim doświadczeniem Habilitant dzieli się, wspierając rozwój naukowy i warsztat badawczy młodszych adeptów. Był promotorem pomocniczym w dwóch przewodach doktorskich: dra Pawła Stępnia, oraz dr Agnieszki Pyrgiel (promotorem była prof. Alicja Stępień- Kuczyńska). W latach 2011-2023 wypromował 40 absolwentów z dyplomami zawodowymi licencjatów.

W ramach popularyzacji wiedzy naukowej Habilitant współpracował z portalem Gazeta.pl. W ramach tej współpracy jest współautorem cyklu artykułów popularnonaukowych o efektach systemów wyborczych. Cykl opublikowany był w latach 2018-2019. Ponadto, jest współautorem popularnonaukowego artykułu opublikowanego na oficjalnym blogu naukowym The European Consortium For Political Research (ECPR): Górecki, M. A., Pierzgalski, M. (2022). *Are legal gender quotas an antidote to the deficit in women's political representation?*, "The Loop, ECPR's Political Science Blog", <https://theloop.ecpr.eu/are-legal-gender-quotas-an-antidote-to-the-deficit-in-womens-political-representation/>

Za swoją działalność naukową Michał Pierzgalski w 2022r. otrzymał Nagrodę Rektora Uniwersytetu Łódzkiego za istotny wkład w ewaluację jakości działalności naukowej w ramach dyscypliny nauki o polityce i administracji w latach 2017-2021. W 2018r. otrzymał nagrodę Rektora Uniwersytetu Łódzkiego (I stopnia) za cykl 5 publikacji pt. "Wpływ systemu wyborczego na wyniki wyborów".

4. Konkluzja

Biorąc pod uwagę całość przedstawionego dorobku w obszarze naukowym, dydaktycznym, popularyzatorskim czy organizacyjnym na wyrazne podkreślenie zasługuje spójna i przemyślana aktywność Habilitanta. Nie ma w nim przypadkowych punktów, kolejne wynikają z poprzednich. Widać w tym ciągu dojrzałość badawczą i strategię, która efektywnie prowadzi Habilitanta w stronę coraz lepszych projektów, i coraz lepszych publikacji.

Po zapoznaniu się z otrzymanymi materiałami jednoznacznie stwierdzam, że przedstawiony cykl pod tytułem: „Efekty reguł wyborczych: wpływ systemu wyborczego na zachowania polityczne

i wyniki demokratycznych wyborów”, przedłożone przez dra Michała Pierzgałskiego jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2021, poz. 478 z późn. zm.) wnosi oczekiwany wkład w rozwój nauki, w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce i administracji, a tym samym spełnia wymagania stawiane przez przepisy prawa. Tym samym, jednoznacznie opowiadam się za przyznaniem Wnioskodawcy stopnia naukowego doktora habilitowanego.

